

บทคัดย่อ

หัวข้อคุณิพนธ์	การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก โดยใช้แนวคิดการบริหารแบบสมดุล
ผู้วิจัย	นางอาภรณ์ อ่อนคง
สาขาวิชา	การบริหารการศึกษา
ประธานอาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระยุทธ ชาศะกาญจน์
อาจารย์ที่ปรึกษา	ดร.เจียร ทองนุ่น

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก 2) วิเคราะห์องค์ประกอบรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก 3) สร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก และ 4) ประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก ด้วยการวิจัยและพัฒนา 4 ระยะ คือ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก โดยใช้เทคนิคพหุวิธี (Multi Methodology) โดยการศึกษาเอกสาร สัมภาษณ์เจาะลึก (Depth Interview) สังกัด จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 2 โรงเรียน และสอบถามความคิดเห็นสภาพปัจจุบันปัญหาจากโรงเรียนขนาดเล็ก จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 60 คน 2) การวิเคราะห์องค์ประกอบรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก โดยสอบถามความคิดเห็น ของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อองค์ประกอบรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก ใช้กลุ่มตัวอย่าง 279 คน 3) สร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก โดยการร่างรูปแบบ ระยะที่ 4 การประเมินรูปแบบการตรวจสอบรูปแบบและยืนยันรูปแบบโดยการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 11 ท่าน ในด้านความเป็นประโยชน์ ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ โดยใช้แบบแผนการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญเป็นเครื่องมือ วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัญหาการปฏิบัติงานของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 พบว่า ในภาพรวมทุกมุมมองมีปัญหาในระดับมาก ($\bar{X}=3.80$, S.D.=0.26) เมื่อพิจารณาเป็นรายมุมมอง มุมมองที่มีปัญหาสูงสุดคือด้านกระบวนการภายในค่าเฉลี่ย 3.95 รองลงมา คือ มุมมองด้านผู้เรียน ค่าเฉลี่ย 3.80 มุมมองด้านการเรียนรู้และพัฒนา ค่าเฉลี่ย 3.78 และมุมมองด้านงบประมาณและทรัพยากร มีค่าเฉลี่ย 3.68

2. องค์ประกอบรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก โดยใช้แนวคิดการบริหารแบบสมดุล (Balanced Scorecard) มี 4 มุมมอง 13 องค์ประกอบ 1) การเรียนรู้และพัฒนามี 3 องค์ประกอบ 2) กระบวนการจัดการศึกษาภายในมี 4 องค์ประกอบ 3) งบประมาณและทรัพยากร มี 1 องค์ประกอบ และ 4) ผู้เรียนมี 5 องค์ประกอบ

3. รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก โดยใช้แนวคิดการบริหารแบบสมดุล (Balanced Scorecard) ฉบับร่าง ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ 1) ส่วนแนวคิดหลักการ วัตถุประสงค์ 2) ส่วนมุมมองและองค์ประกอบ ส่วนที่ 3 ขั้นตอนการบริหาร 8 ขั้นตอน 1) กำหนดทิศทางขององค์กร 2) วิเคราะห์และกำหนดมุมมอง 3) จัดทำแผนที่กลยุทธ์ (Strategic Map) 4) จัดทำ Scorecard Design 5) ทำ Action Plan 6) การถ่ายทอดลงสู่การปฏิบัติ 7) ติดตามประเมินผลลัพธ์ และ 8) การรายงานผลและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

4. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก โดยใช้แนวคิดการบริหารแบบสมดุล (Balanced Scorecard) : APORN MODEL โดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า APORN MODEL มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงอย่างเป็นเหตุเป็นผลซึ่งกันและกัน มีความเหมาะสม มีประโยชน์และมีความเป็นไปได้ รูปแบบ ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 แนวคิดและหลักการ ส่วนที่ 2 ประกอบด้วย มุมมองและองค์ประกอบ ส่วนที่ 3 เป็นระบบการนำรูปแบบการบริหารแบบสมดุลไปใช้ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอน กระบวนการและผลผลิต ในส่วนขั้นตอนมี 5 ขั้นตอน 1) การวิเคราะห์และกำหนดทิศทางองค์กร (Analyze and Design Organization) 2) การวางแผน (Planning) 3) การนำสู่การปฏิบัติ (Organize implementation) 4) การติดตามและประเมินผล 4 มุมมอง (Reflect and Evaluation) 5) การรายงานผลและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง (New look report and Continuous Improvement) และเมื่อประเมินโดยผู้ปฏิบัติพบว่า รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็กโดยใช้แนวคิดการบริหารแบบสมดุล (Balanced Scorecard) มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และมีประโยชน์ในระดับมาก ($\bar{X}=4.35$, S.D.=.235)